

Na osnovu člana 69 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, sa 102. sjednice održane 8. juna 2015. godine, podnosi

IZVJEŠTAJ

O RAZMATRANJU GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O RADU CENTRALNE BANKE CRNE GORE ZA 2014. GODINU

Odbor se kroz uvodno obrazloženje guvernera Centralne banke Crne Gore upoznao sa makroekonomskim ambijentom i stanjem crnogorske privrede, ostvarivanjem politike Centralne banke Crne Gore u 2014. godini, makroekonomskim prognozama za 2015. godinu, kao i politikom ove institucije u tekućoj godini. Odbor je konstatovao da je ocjena ove institucije da su niža stopa rasta crnogorske ekonomije od očekivane, očuvana stabilnost finansijskog sistema i nastavak primjene sveobuhvatnih mjera fiskalne konsolidacije obilježile 2014. godinu, te da su visok i rastući nivo solventnosti i likvidnosti održali stabilnost bankarskog sektora, uz nastavljen trend rasta depozitnog potencijala banaka, ali i da su kreditna aktivnost i učešće nekvalitetnih kredita još uvijek na nivou koji nije zadovoljavajući.

Takođe, Odbor je ustanovio da je, i pored evidentnog smanjenja nekvalitetnih kredita u iznosu od 46,6mil.€ ili 10,39% tokom izvještajnog perioda, njihov nivo i dalje visok, a jedna od posljedica je izražena nelikvidnost u realnom sektoru koja predstavlja najveću „ranjivost“ crnogorske ekonomije. Navedeno stanje u realnom sektoru rezultira povećanim brojem pravnih lica i preduzetnika u blokadi, kao i iznosa duga po kojem je izvršena blokada. U pravcu dostizanja ciljnog nivoa nekvalitetnih kredita do kraja 2016. godine, Odbor je upoznat da su uzeta u obzir rješenja Predloga zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama koji je u julu 2014. godine predat u skupštinsku proceduru, a koji je Skupština usvojila u aprilu 2015. godine. Naime, kreditna aktivnost banka nije zadovoljavajuća, pri čemu je zabilježen pad kako ukupnih, tako i novoodobrenih kredita.

Odbor je konstatovao da je 2014. godinu obilježio visok nivo kamatnih stopa. Ocjenjeno je da su visoke kamatne stope predstavljale prijetnju po finansijsku stabilnost, te da su banke postupajući po preporukama ove institucije snizile kamatne stope, koje su na kraju 2014. godine iznosile 8,41% nominalna i 9,22% efektivna, tj. bile su manje za 0,27 p.p. i 0,14 p.p. Takođe, ocijenjeno je da su i ovako definisane kamatne stope ograničavajući faktor razvoja. Istaknuto je da je efektivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite mikrokreditnih finansijskih institucija (MFI) 25,66%, te da iako bilježi pad od 0,72 p.p. i dalje se radi o segmentu finansijskog tržišta sa izuzetno visokim kamatnim stopama. U vezi sa tim, na Odboru je konstatovano da je u završnoj fazi radna verzija akta kojim bi se ograničile ugovorene kamatne stope banaka i MFI.

Odbor je, dalje, konstatovao da je stanje u bankarskom sistemu bilo stabilno i pod kontinuiranim nadzorom. Ukupan kapital banaka na kraju 2014. godine iznosio je 444mil. € i bilježi rast u odnosu na 2013. godinu za 11,62%. Likvidnost banaka je bila dobra. Ukupni krediti i potraživanja od banaka i klijenata, umanjani za ispravke vrijednosti, na kraju godine iznosili su 2.213,2mil. €, dok su ukupni depoziti banaka i klijenata iznosili 2.327,7mil. € i u odnosu na 2013. godinu veći su za 9,89%. Na Odboru je ustanovljeno da je u 2014. godini izvršeno 11 kontrola kojima je obuhvaćeno 11 banaka u sistemu, kao i izdata dozvola za rad jednoj banci.

U 2014. godini zabilježena je bolja naplata budžetskih prihoda uz insistiranje na mjerama štednje, pa je prema preliminarnim podacim Ministarstva finansija, deficit budžeta države iznosio 102,6mil.€ ili 3%BDP-a, a neto javni dug 2.022,2mil.€ ili 59,6%BDP-a i zabilježio rast od 6,7%. Ocjenjeno je da je prisutna zabrinutost dinamike rasta javnog duga koji je u najvećoj mjeri determinisan planom realizacije krupnih infrastrukturnih projekata iz kapitalnog budžeta u narednom periodu.

U odnosu na finansijsko poslovanje CBCG, Odbor je konstatovao da je u prethodnoj godini ostvarena neto dobit u iznosu od 0,9 mil €, kao i da je predviđeno da se 50% od 0,69mil.€, tj. iznosa koji predstavlja dobit za raspodjelu, rasporedi u opšte rezerve, a preostalih 50% su prihod budžeta države.

Tokom rasprave, na Odboru je ukazano da su banke 2014. godinu završile sa nivoom nekvalitetnih kredita u iznosu od oko 402mil.€ odnosno 16,8% ukupnih kredita. U vezi sa tim, poslanike je interesovalo u kom stepenu postojeći nivo nekvalitetnih kredita i dalje ugrožava finansijski sistem Crne Gore.

Posebna pažnja, na Odboru, posvećena je pitanju visine kamatnih stopa, njihovom uticaju na finansijski položaj privrednih subjekata, kao i mehanizmima CBCG koji mogu uticati na njihovo ograničenje. Poslanike je interesovalo da li je CBCG uradila analizu o načinu ograničavanja kamatnih stopa koju je još prethodne godine planirala da sprovede.

Tokom rasprave, iznijeto je i mišljenje da se nagli rast javnog duga i budžetski deficit mogu posmatrati kao faktori koji mogu ugroziti redovno finansiranje državnih obaveza. Polazeći od toga, na Odboru je postavljeno pitanje, da li zabrinutost u vezi sa nivoom i dinamikom rasta javnog duga, koja je glavna tema poslednjih rasprava, treba da postoji.

Imajući u vidu, mišljenje nezavisnog spoljnog revizora kojim je iskazano da je osnovni kapital CBCG na kraju 2014. godine na istom nivou kao i na kraju 2013. godine i iznosi 40mil.€, iako je Zakonom o CBCG propisan nivo osnovnog kapitala od 50mil.€, poslanike je interesovalo šta je CBCG preduzela kako bi obezbijedila nedostajući iznos osnovnog kapitala od 10mil.€ iz budžeta države i na taj način sprovedla zakonsku obavezu, kao i realizovala preporuku Državne revizorske institucije datu u Izvještaju o izvršenoj reviziji finansijskog izvještaja CBCG za 2013. godinu

Takođe, tokom rasprave, a u kontekstu kreditnog rizika i rizika investicije, ukazano je na novu ocjenu kreditnog rejtinga Crne Gore koja je snižena sa BB- na B+, odnosno sa špekulativnog na visoko špekulativan rejting.

Na Odboru je iznijeto mišljenje da, kada je riječ o kreditima u švajcerskim francima i stanju „dužničkog ropstva“ u kojem se našlo oko 500 klijenata, očekivala se aktivnija uloga kako Ministarstva finansija tako i CBCG u rješavanju postojećeg problema.

Između ostalog, postavljena su pitanja koja su se odnosila na: konkurentsku snagu 12 banaka, broj banaka koje su u tekućoj godini dobile dozvolu za rad kao i onih koje su u postupku razmatranja, korekciju finansijskog rezultata, mogućnost uvođenja poreza na finansijske transakcije, deficit tekućeg računa, efekte pokrenutih prekršajnih postupaka prema bankama shodno Zakonu o sprječavanju pranja novca i finansiranju terorizma i Zakonu o potrošačkim kreditima, vrste mjera preduzete za otklanjanje nepravilnosti u radu banaka i td.

Tokom rasprave, Odbor je imao u vidu i prateća dokumenta, koja se shodno Zakonu o CBCG dostavljaju radi informisanja i upoznavanja, i to: Izvještaj o stabilnosti cijena za 2014. godinu, Izvještaj o stabilnosti finansijskog sistema za 2014. godinu i Godišnji finansijski izvještaji CBCG sa mišljenjem nezavisnog spoljnog revizora za 2014. godinu. Odbor se, takođe, upoznao i sa Godišnjim izvještajem o radu Bankarskog ombudsmana za 2014. godinu.

Odbor je, nakon rasprave, sa pet glasova „za“ i dva „uzdržana“ glasa, odlučio da predloži Skupštini da usvoji sljedeći

ZAKLJUČAK

Prihvata se Godišnji izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2014. godinu.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Aleksandar Damjanović.

PREDSJEDNIK ODBORA
mr Aleksandar Damjanović